UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Załącznik nr 7
do pisma okólnego nr 3
Prorektora ds. nauki i finansów
z dnia 21 lutego 2024 r.

Uchwała nr 01/2026

Komisji Habilitacyjnej

z dnia 12 października 2026 r.

w sprawie wyrażenia opinii w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie polonistyka wszczętego na wniosek dr Magdaleny Ochwat

§1

Komisja Habilitacyjna, powołana uchwałą nr 21/2026 Rady Naukowej Instytutu Polonistyki, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 10 kwietnia 2026 r. w sprawie powołania Komisji Habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie polonistyka wszczętym na wniosek dr Magdaleny Ochwat, działając na podstawie § 5 ust. 5 załącznika do uchwały nr 489 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 23 stycznia 2024 r. w przedmiocie określenia szczegółowego trybu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego oraz sposobu wyznaczania członków komisji habilitacyjnej oraz art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 ze zm.), uchwala, co następuje:

§2

Po zapoznaniu się z recenzjami osiągnięć naukowych i dokumentacją postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz przeprowadzonym kolokwium habilitacyjnym Komisja Habilitacyjna stwierdza, że dr Magdalena Ochwat posiada w dorobku osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej polonistyka zatytułowane *Więcej-niż-tylko-ludzkie lekcje języka polskiego. Edukacja polonistyczna w czasach kryzysu klimatycznego* (DOI: https://doi.org/10.31261/PN.4222; ISBN: 978-83-226-4428-7 – monografia wskazana jako osiągnięcie główne) oraz wykazuje istotną aktywność naukową realizowaną także poza jednostką macierzystą jako staże naukowe. Habilitantka odbyła dwa staże naukowe w: Katedra slavistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci oraz: Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach. Habilitantka brała także aktywny udział w konferencjach naukowych oraz projektach naukowych, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych, wykazuje się też znaczącą działalnością organizacyjną, dydaktyczną oraz popularyzatorską.

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Humanistyczny
ul. Gen. Grota Roweckiego 5 , 41-200 Sosnowiec
tel.: 32 364 08 28, e-mail: wh@us.edu.pl

www.us.edu.pl/wydzial/wh

Mając na uwadze powyższe, Komisja Habilitacyjna wyraża pozytywną opinię w sprawie nadania dr Magdalenie Ochwat stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie polonistyka.

§3

Uzasadnienie

Podstawę oceny dorobku naukowego dr Magdaleny Ochwat stanowi przedstawione przez Habilitantkę osiągnięcie naukowe w postaci monografii *Więcej-niż-tylko-ludzkie lekcje języka polskiego. Edukacja polonistyczna w czasach kryzysu klimatycznego*, a także pozostałe publikacje naukowe, działalność badawcza realizowana w krajowych i międzynarodowych zespołach, aktywność konferencyjna, organizacyjna, dydaktyczna oraz popularyzatorska.

Analiza przedstawionego dorobku pozwala stwierdzić, że działalność naukowa dr Magdaleny Ochwat charakteryzuje się wyrazistym profilem badawczym, konsekwencją w rozwijaniu podejmowanej problematyki, interdyscyplinarnością oraz szczególnym zainteresowaniem współczesnymi wyzwaniami stojącymi przed humanistyką i edukacją polonistyczną. Centralne miejsce w zainteresowaniach Habilitantki zajmują zagadnienia związane z humanistyką środowiskową, ekokrytyką, edukacją klimatyczno-środowiskową, posthumanizmem, antropocenem, relacjami między człowiekiem a światem pozaludzkim oraz społeczną odpowiedzialnością edukacji humanistycznej. Istotnym walorem tego dorobku jest umiejętność integrowania perspektyw literaturoznawczych, kulturoznawczych, pedagogicznych, filozoficznych i środowiskowych. Habilitantka nie ogranicza się do opisywania nowych tendencji w humanistyce, lecz podejmuje próbę ich twórczego wykorzystania w refleksji nad współczesną szkołą, nauczaniem literatury oraz kształtowaniem postaw społecznych. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że zainteresowania badawcze dr Magdaleny Ochwat tworzą spójny i systematycznie rozwijany projekt naukowy, którego zasadniczym celem jest redefinicja miejsca, funkcji i odpowiedzialności edukacji polonistycznej wobec wyzwań współczesności.

Za najważniejsze osiągnięcie naukowe dr Magdaleny Ochwat należy uznać monografię *Więcej-niż-tylko-ludzkie lekcje języka polskiego. Edukacja polonistyczna w czasach kryzysu klimatycznego* (Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2025), stanowiącą oryginalną i interdyscyplinarną propozycję przemyślenia celów, metod i funkcji współczesnej edukacji polonistycznej w obliczu kryzysu klimatyczno-środowiskowego. Zasadnicza wartość i nowatorstwo monografii polegają na zaproponowaniu nowego modelu edukacji literackiej wykraczającego poza tradycyjną perspektywę antropocentryczną i uwzględniającego współzależność człowieka ze światem pozaludzkim. Odwołując się do humanistyki środowiskowej, ekokrytyki, posthumanizmu oraz koncepcji symbiocenu, Habilitantka wskazuje możliwości reinterpretacji szkolnego kanonu literackiego i rozwijania nowych praktyk dydaktycznych opartych na kategoriach współistnienia, troski, uważności i odpowiedzialności ekologicznej. Warto docenić umiejętne połączenie refleksji teoretycznej z praktyką edukacyjną oraz ukazanie literatury jako narzędzia kształtowania wyobraźni środowiskowej, kompetencji krytycznych i wrażliwości etycznej. Autorka nie ogranicza się do postulowania zmian w edukacji, lecz proponuje konkretne kierunki ich realizacji. Monografia stanowi istotny wkład w rozwój współczesnej polonistyki, poszerzając jej perspektywy badawcze i metodologiczne oraz wskazując nowe możliwości wykorzystania edukacji literackiej w odpowiedzi na aktualne wyzwania cywilizacyjne. Jej szczególna wartość polega na stworzeniu spójnej koncepcji polonistyki otwartej na osiągnięcia nowej

humanistyki, społecznie zaangażowanej i świadomej swojej roli w kształtowaniu odpowiedzialnych postaw wobec świata.

Pozytywnie należy ocenić również pozostały dorobek publikacyjny dr Magdaleny Ochwat, który świadczy o systematycznym rozwijaniu zainteresowań naukowych oraz stopniowym wypracowywaniu własnego profilu badawczego. Publikacje Habilitantki koncentrują się wokół kilku wzajemnie powiązanych obszarów problemowych: edukacji polonistycznej, humanistyki środowiskowej, literatury wobec kryzysu klimatycznego, edukacji międzykulturowej, migracji, reportażu oraz nowych modeli interpretacji tekstów literackich. Na szczególną uwagę zasługują artykuły poświęcone możliwościom wykorzystania literatury w kształtowaniu świadomości ekologicznej oraz krytycznego myślenia o współczesnych problemach środowiskowych. Publikacje dotyczące edukacji klimatycznej na lekcjach języka polskiego, antropocenu, posthumanistycznych perspektyw interpretacyjnych czy nowych sposobów czytania literatury szkolnej, stanowią ważne zaplecze teoretyczne dla głównego osiągnięcia habilitacyjnego.

Ważnym elementem oceny dorobku Habilitantki jest ponadto Jej aktywność naukowa wykraczająca poza macierzystą uczelnię. Dr Magdalena Ochwat uczestniczyła w krajowych i międzynarodowych przedsięwzięciach badawczych, współpracując z przedstawicielami różnych ośrodków akademickich oraz instytucji zajmujących się edukacją, kulturą i badaniami środowiskowymi. Szczególne znaczenie ma Jej zaangażowanie w międzynarodowy projekt *The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations*, realizowany przy udziale badaczy z Polski, Czech, Słowacji i Węgier, który łączył badania empiryczne dotyczące świadomości klimatycznej uczniów, rodziców i nauczycieli z refleksją nad możliwościami wprowadzania edukacji klimatycznej do szkolnej praktyki. Udział Habilitantki w tym przedsięwzięciu świadczy o umiejętności łączenia badań naukowych z opracowywaniem rekomendacji edukacyjnych.

Warto podkreślić także fakt, iż Habilitantka odbyła dwa staże naukowe: na Uniwersytecie Palackiego w Ołomuńcu oraz w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Współpraca z badaczami reprezentującymi inne dyscypliny naukowe oraz środowiska artystyczne potwierdza zdolność Habilitantki do funkcjonowania w zróżnicowanych zespołach badawczych i podejmowania problemów wymagających przekraczania tradycyjnych granic dyscyplinarnych.

Na szczególne podkreślenie zasługuje również jej udział w przygotowywaniu publikacji zbiorowych, pracach redakcyjnych, międzynarodowych konferencjach naukowych oraz inicjatywach związanych z rozwojem humanistyki środowiskowej. Przedstawione formy aktywności pozwalają pozytywnie ocenić stopień samodzielności badawczej Habilitantki, jej zdolność do inicjowania współpracy naukowej oraz uczestnictwa w projektach o charakterze ponadinstytucjonalnym.

Jednym z najbardziej charakterystycznych elementów działalności dr Magdaleny Ochwat jest konsekwentne dążenie do łączenia refleksji naukowej z praktyką edukacyjną. Habilitantka podejmuje działania służące wykorzystaniu wyników badań w kształceniu nauczycieli, opracowywaniu materiałów dydaktycznych, projektowaniu nowych metod nauczania oraz rozwijaniu świadomości ekologicznej w środowisku szkolnym. Szczególnie istotne jest jej zaangażowanie w przygotowywanie rekomendacji dotyczących edukacji klimatyczno-środowiskowej, organizowanie warsztatów dla nauczycieli oraz współpracę z instytucjami odpowiedzialnymi za rozwój edukacji. W tym kontekście należy docenić uczestnictwo w przedsięwzięciach związanych z opracowywaniem materiałów edukacyjnych, projektowaniem rozwiązań metodycznych oraz wdrażaniem nowoczesnych form nauczania opartych na interdyscyplinarności, aktywności uczniów i uczeniu się przez doświadczenie. Aktywność ta świadczy o tym, że badania Habilitantki nie mają wyłącznie charakteru

teoretycznego, ale posiadają także wyraźny wymiar aplikacyjny. Dr Magdalena Ochwat konsekwentnie pokazuje, że edukacja polonistyczna może odgrywać istotną rolę w kształtowaniu odpowiedzialności społecznej, umiejętności krytycznej analizy przekazów medialnych oraz postaw opartych na trosce o wspólne dobro.

Pozytywnej ocenie podlega także działalność dydaktyczna dr Magdaleny Ochwat obejmująca prowadzenie zajęć akademickich, przygotowywanie autorskich programów kształcenia, opiekę nad pracami dyplomowymi oraz współpracę ze studentami i nauczycielami. Na szczególne uznanie zasługuje wprowadzanie do dydaktyki akademickiej problematyki humanistyki środowiskowej, edukacji klimatycznej i nowych metod interpretacji literatury. Habilitantka podejmuje działania służące modernizacji kształcenia polonistycznego, poszerzaniu jego interdyscyplinarnego charakteru oraz dostosowywaniu programów nauczania do współczesnych wyzwań społecznych i kulturowych.

Znaczący jest także jej wkład w organizację życia naukowego obejmujący współorganizowanie konferencji, seminariów i warsztatów, udział w pracach zespołów badawczych oraz pełnienie funkcji redakcyjnych i organizacyjnych.

Na osobną uwagę zasługuje aktywność popularyzatorska Habilitantki, która obejmuje współpracę z instytucjami edukacyjnymi i kulturalnymi, udział w debatach publicznych, prowadzenie warsztatów oraz upowszechnianie wiedzy o kryzysie klimatycznym i roli humanistyki w jego rozumieniu. Działalność ta wzmacnia społeczną obecność polonistyki i pokazuje, że badania nad literaturą i językiem mogą mieć istotne znaczenie dla rozpoznawania i interpretowania problemów współczesnego świata.

Biorąc pod uwagę wartość naukową monografii *Więcej-niż-tylko-ludzkie lekcje języka polskiego. Edukacja polonistyczna w czasach kryzysu klimatycznego*, charakter i zakres pozostałego dorobku publikacyjnego, aktywność naukową realizowaną w krajowych i zagranicznych instytucjach badawczych, a także osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i popularyzatorskie, należy pozytywnie ocenić dorobek naukowy dr Magdaleny Ochwat. Przedstawione osiągnięcie habilitacyjne wnosi wartościową i oryginalną propozycję do współczesnych badań polonistycznych, w szczególności do refleksji nad dydaktyką literatury, humanistyką środowiskową i edukacją klimatyczno-środowiskową. Jego znaczenie polega przede wszystkim na poszerzeniu teoretycznych i metodologicznych podstaw edukacji polonistycznej, zaproponowaniu nowych sposobów interpretowania literatury oraz wskazaniu możliwości wykorzystania kształcenia humanistycznego do rozwijania świadomości ekologicznej i odpowiedzialności społecznej.

Pozostały dorobek naukowy Habilitantki potwierdza konsekwencję i systematyczność prowadzonych badań, ich interdyscyplinarny charakter oraz zdolność do samodzielnego formułowania i rozwijania oryginalnych problemów badawczych. Na szczególne uznanie zasługuje również umiejętność łączenia działalności naukowej z praktyką edukacyjną, współpracą międzynarodową oraz upowszechnianiem wyników badań poza środowiskiem akademickim.

Zasadne jest zatem stwierdzenie, że osiągnięcia naukowe dr Magdaleny Ochwat stanowią znaczący wkład w rozwój dyscypliny polonistyka, a jej aktywność badawcza realizowana w więcej niż jednej instytucji naukowej potwierdza spełnianie istotnych przesłanek określonych w art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Uwzględniając powyższe ustalenia, a także biorąc pod uwagę recenzje habilitacyjne, uzasadnione jest poparcie wniosku o nadanie dr Magdalenie Ochwat stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie polonistyka.

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Humanistyczny
ul. Gen. Grota Roweckiego 5 , 41-200 Sosnowiec
tel.: 32 364 08 28, e-mail: wh@us.edu.pl

www.us.edu.pl/wydzial/wh

§4

Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Pouczenie

Na niniejszą uchwałę nie przysługuje prawo wniesienia środka odwoławczego w instancyjnym toku postępowania.

Krzysztof Trybosi

Przewodniczący Komisji Habilitacyjnej

Otrzymują:

Rada Instytutu Polonistyki

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Humanistyczny
ul. Gen. Grota Roweckiego 5 , 41-200 Sosnowiec
tel.: 32 364 08 28, e-mail: wh@us.edu.pl

www.us.edu.pl/wydzial/wh